

Politolog, profesor Krejčí: O co jde USA.

Tajené dohody? NATO dává 55,7 %

vojenských výdajů, Rusko 3,1 %

- CZ24 News | 27. ledna 2022

USA: „Utopit zbytek své politické prestiže na ukrajinských plánech Bílý dům nechce.“
Politolog, profesor Oskar Krejčí, analyzuje krizi na Ukrajině a připomíná, že když jde do tuhého, velmoci se baví mezi sebou. „Pořád si myslím, že je třeba umožnit, aby si Spojené státy zachovaly tvář. Tomu by asi pomohlo, kdyby část dohod zůstala utajena. Pro dnešek by stačilo, kdyby se mocnosti zaručily za neutralitu a územní celistvost současné Ukrajiny při naplňování Minských dohod. Velkým bonusem by bylo bezjaderné pásmo ve středovýchodní Evropě, a to včetně zemí Pobaltí, Běloruska, Ukrajiny a Balkánu,“ uvádí Krejčí

Co se týká napětí vztahů mezi Spojenými státy a Ruskem nebo NATO a Ruskem, zmiňoval jste pro Argument, že se dá říct pouze toto: Debatuje se o formě bezpečnostní stability, která je buď založená na smlouvách, nebo živelná, opírající se o zbraně. Myslíte si, že je možná kombinace? Čeho jsme vlastně teď v souvislosti s krizí na Ukrajině svědky?

Především – válka je atavismus. Je to přežitek z těch vývojových stadií evoluce člověka, kdy jeho pudové jednání neovládala kultura. Válka je vítězstvím iracionality, důkaz neschopnosti člověka nalézt rozumné řešení problémů, které by vyloučilo vnitrodruhové zabíjení.

To, čemu v 21. století říkáme mír, je pouhopouhý kompromis mezi rozumem a válkou. Je to jednání, které je buď v souladu s mezinárodním právem, nebo vychází z pochopení vzájemné rovnováhy sil. Vojenských sil. Obé má stejný základ: malou vzájemnou důvěru. Nezapomínejme, že i současné mezinárodní právo, jehož jádrem je Charta OSN, je dítětem války.

Ted', s omluvou za obecné poznámky na začátku, k Ukrajině. Spor se vede o hodnoty, které žádá z hlavních stran – tedy USA a Ruská federace – nepokládá za důvod k vedení velké, tedy jaderné války. Rusko ovšem ví, že roztažení vojenské infrastruktury USA na Ukrajinu ohrožuje jeho životní zájmy. Proto veřejná deklarace „červených linií“ ze strany Kremlu, onen prosincový veřejný návrh [Smlouvy mezi Ruskou federací a Spojenými státy americkými o garancích bezpečnosti](#). V této chvíli se zdá, že hlavním problémem je, jak nalézt takový kompromis, který by neznamenal ztrátu tváře Washingtonu. Netřeba jej ponižovat. Prohra v Afghánistánu už výrazně poškodila pověst USA a jejich ozbrojených sil. Utopit zbytek své politické prestiže na ukrajinských plánech Bílý dům nechce. Ovšem obstát ve zdvičeném mediálním prostoru ve Spojených státech je velice obtížné. Skoro jako v Česku.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘISPĚT

Při jednáních se podle vás ukázalo, jaká je role mocností a států v dobách politických krizí. „Bavíme se s tím, kdo má prst na spoušti.“ Ve hře jsou jen silné mocnosti, které mají zbraně. Připomínal jste ve vašem pondělním už zmiňovaném rozhovoru vojenskou převahu NATO. Co můžeme podle vás očekávat v nejbližších dnech?

Zatím se rýsují dvě hlavní poučení. Především, když jde do tuhého, velmoci se baví mezi sebou. Není čas zdržovat se bezvýznamnými nadšenci z malých států. Rusko se baví s USA, jednání v NATO a OBSE je jen dobový kolorit. Moskva dobře ví, že Brusel nezaujme jiné stanovisko než Washington. A že nezaujme pevný a principiální postoj dřív, než padne rozhodnutí ve Washingtonu.

Tím druhým poučením je, že na velikosti vojenských výdajů malých států nezáleží. Tyto výdaje jsou jen podporou zbrojařů mocností. Zemí sdružených v NATO je 30, na této planetě jsou přibližně dvě stovky států. Vezmeme-li v potaz čísla za rok 2020, oněch třicet členů NATO vydává 55,7 % všech vojenských výdajů ve světě. Rusko vydává 3,1 % světových výdajů – a přesto Aliance vykřikuje, že Rusko je pro ni hrozbou. A přijímá usnesení, že je nutné vojenské výdaje dále zvýšit. Na druhé straně však nelze mluvit o převaze NATO nad Ruskem. Kvalita strategických zbraní dává vztahům Ruska a USA rovnováhu. Úroveň velitelského sboru, vlasteneckého odhodlání vojáků a obyvatelstva bude asi v Rusku vyšší než ve střední a západní Evropě. Tyto skutečnosti ale žádný nákup americké techniky nevykompenzuje.

Říkáte, že prestiž prezidenta Vladimira Putina se v Rusku zvyšuje, jak je to s Joem Bidenem ve Spojených státech?

Všechny velké výzkumné agentury letos hlásí – jedná se zatím o čtyři výzkumy – že většina obyvatel nesouhlasí se způsobem vlády Joea Bidena. V případě nejznámější agentury Gallup platí, že to bylo loni v srpnu, kdy důvěra v prezidenta poklesla pod 50 %, a v září, kdy podíl těch, kdo nesouhlasili s Bidenem převýšil počet těch, kdo souhlasili. Poslední výzkum z poloviny ledna říká, že 56 % dotázaných s prací Bílého domu nesouhlasí.

Na poklesu Bidenovy popularity se určitě podepsal zmatený útěk z Afghánistánu. Veřejné mínění je dítětem médií a ta americká rozhodně Bidenovi nepomáhala vysvětlit, proč onen úprk. Teď samozřejmě hrozí, že své pošramocené postavení bude chtít Bílý dům vylepšit silovým gestem.

Můžeme najít nějaké historické paralely?

Paralel je mnoho, tou nejnebezpečnější je 1. světová válka, kterou nikdo tak dlouho nechtěl, až v ní byli utopeni všichni. Vietnamský syndrom z porážky v Indočíně léčil Bílý dům invazí na Grenadu.

Jinou paralelou je útok gruzínských jednotek na Jižní Osetii – a tam umístěný ruský mírový sbor – v době olympiády v Pekingu. Zase tu máme pekinskou olympiádu a někdo by mohl chtít přetáhnout pozornost médií – a tedy i veřejnosti – z Asie na Ukrajinu. A Rusko to rozhodně není. Nebezpečí tohoto protičínského využití bojů o Ukrajinu narůstá i díky tomu, že se anglosaským zemím nepodařilo prosadit politický bojkot olympiády. Na svoji stranu získaly Japonsko, ale už ne Evropskou unii jako celek, kde se některé státy vzbouřily, ale ani Jižní Koreu. Anglosaské země a jejich nejposlušnější spojenci se prostě samy vyautovaly z možnosti využít atmosféru olympiády k mírové diplomacii. A mohou to chtít pokazit ostatním.

Bezpečnostní analytik Lukáš Visingr poznamenal, že jsou Rusové přesvědčení, že se vlastně brání. Jak byste popsal vy jejich naladění?

Když mluvíme o válce jako o atavismu, nelze zapomínat, že k němu patří i teritoriální princip: obsazování a ochrana tohoto teritoria silou. USA – a za nimi NATO – od roku 1999 roztahují svoji

vojenskou infrastrukturu na východ, obsazují teritorium kolem Ruska. Rusko ví, že takto byla Evropa sjednocená už dvakrát, za Napoleona a za Hitlera. Pokaždé pak přes Bělorusko „Evropa“, tedy její ozbrojené síly, vyrazila směr Moskva. V následných bojích nebyla ohrožena jen podstata ruského státu, ale i sama existence ruského národa. Východoevropská nížina, na níž se rozkládá značná část Ukrajiny, je otevřeným prostorem, který zahrnuje geopolitické jádro ruského státu. Na západě nelze nalézt bezpečný obranný perimetr Ruska. Je nutná dohoda. Dohoda, která nezapomíná, že poloviční bezpečnost je jenom konflikt, který byl odložen do budoucna.

Je nutné také připomínat, že východní hranice Ukrajiny je dědictvím z dob Sovětského svazu. Je zcela umělá, bez historických kořenů, vnitrostátní administrativní hranice nerespektující etnická rozhraní. K sovětskému odkazu se sice oficiální Kyjev nehlásí, ale hranici vnímá zcela atavisticky. Nacionalismus, který neuznává základní práva ruskojazyčné menšiny nejen na východní Ukrajině, je nacionalismem fašizoidního typu. Nemluvě o tom, že mnoho lidí žijících na východní Ukrajině má státní občanství Ruské federace.

Česká republika sice chce uklidnit vztahy s Ruskem, ale na druhé straně hovoříme o dodávkách dělostřeleckých granátů pro Kyjev. Co náš postoj v zahraniční politice může pro nás znamenat teď a co do budoucna?

Pokračuje propad Česka do geopolitické bezvýznamnosti. Je to smutný pohled. Militantní propagandisté, kteří vytvořili proválečnou stranu – stranu války – ovládli mediální prostor a klíčová ministerstva. Strana války šíří nenávist a strach. A jedná se o zásadní věc – o válku, nebo mír. Zdá se, že nazrál čas, aby se k destruktivnímu vlivu strany války vyjádřil prezident.

Zmiňujete často nutnost nové bezpečnostní architektury pro Evropu. Kdo by měl potenciál ji vytvořit?

Základ musí tvořit dohody zúčastněných mocností. Klesá vliv Spojený států, které mají narůstající problémy doma a pochopily, že nemají kapacity na hegemonistické chování v Asii a v Evropě najednou. Ovšem USA z jednání o evropské bezpečnosti nelze dnes vyloučit. Mír na evropském subkontinentu ovšem musejí zajišťovat evropské mocnosti samy, bez postranních zájmů USA. Proto znova opakuji: Je třeba doufat, že se vytvoří osa míru na linii Paříž–Berlín–Moskva.

Předpokládáte, že je více než padesátiprocentní šance, že obě strany půjdou na kompromis, jak by mohl vypadat?

Pořád si myslím, že je třeba umožnit, aby si Spojené státy zachovaly tvář. Tomu by asi pomohlo, kdyby část dohod zůstala utajena. Pro dnešek by stačilo, kdyby se mocnosti zaručily za neutralitu a územní celistvost současné Ukrajiny při naplňování Minských dohod. Velkým bonusem by bylo bezjaderné pásmo ve středovýchodní Evropě, a to včetně zemí Pobaltí, Běloruska, Ukrajiny a Balkánu. Německo bez amerických jaderných zbraní je v této chvíli jen velký sen. Ale snít se má.

[ZDROJ](#)